

1. Van begin schooljaar tot Allerheiligen (8 à 9 weken: 16 à 18 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><u>Algemene inleiding en kennismaking</u></p> <p><u>Thema: de Kerk</u></p> <p>De kerk als ark van redding, link met Noah. De drie delen van het kerkgebouw:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Narthex voor de ongedoopten, - Schip voor de gelovigen/gedoopten - Heiligdom voor de clerus. <p>De iconostase en de iconografische invulling.</p> <p><u>Thema: de eigen parochie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Patroonheilige, - De iconografische invulling, - De eigen belevenis, - Geografische situering. 	<p>Werkmap organiseren, voorblad van het kافت maken.</p> <p>De leerling ontdekt de symboliek van het kerkgebouw, van de onderdelen en van de iconografie. Het iconografisch programma als ontmoeting met de heiligen: wij bidden tot hen, ze zijn bemiddelaars. De leerling ziet in waarvoor de iconostase dient, meer bepaald de rij 'Deïsis'.</p> <p>De leerling ziet in dat hij deel uitmaakt van een groter geheel met een gezamenlijk doel.</p> <p>De leerling ontdekt waar zijn parochie gesitueerd is in België op de kaart. De leerling begrijpt dat het orthodox geloof zich overal beleeft.</p>	<p>Voorbeelden uit niet orthodoxe tradities: <i>Holly Trinity Church Brussels</i> uit de Anglicaanse traditie Kerken uit de Rooms-Katholieke traditie in en rond Ravenna.</p> <p><i>ILC 1: de leerling ontdekt en verwoordt de levensbeschouwelijke kenmerken van de eigen ontwikkelende identiteit.</i></p> <p>De leerling heeft aandacht voor de plaats en de rol van de kinderen in de Kerk.</p>

Van begin schooljaar tot Allerheiligen (8 à 9 weken: 16 à 18 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>Opmerking: de nadruk op orthodoxe kerk in West-Europa.</p> <p><i>Tips: zeer visueel werken; ark knutselen, iconen knutselen, bundel: "het kerkgebouw" (p. 1 tot 17) op synology.</i></p> <p><i>Boek: "Gouden jubileum van het orthodox aartsbisdom van België" uitg. 2020 als fotomateriaal.</i></p> <p><i>Kaart van België en/of West-Europa.</i></p>		<p>De leerling reflecteert over de bijdrage van de kerk aan de samenleving; haar plaats en rol in het openbare.</p> <p>De leerling reflecteert over de kerk als verzamelplaats, ook in een niet christelijke perspectief.</p> <p><i>ILC 6: de leerling gaat respectvol en open om met de eigenheid van de eigen levensbeschouwing.</i></p> <p><i>ILC 20: de leerling ontdekt en verwoordt de rol van levensbeschouwingen voor zichzelf en de samenleving.</i></p>

2. Van Allerheiligen tot Kerstvakantie (6 à 7 weken: 12 à 14 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><u>Thema: De Kerk – Proskomidie/Altaar</u></p> <p>Kort het Altaar met alles wat zich daar bevindt en wat daar gebeurt en het begrip ‘<u>symbool</u>’ in de kerk: drager van betekenis verwijzend naar het goddelijke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proskomidie: de hele Kerk wordt symbolisch voorgeteld rondom Christus en - Eucharistie: Christus onder ons, wij zijn verenigd in Christus. Brood en wijn zijn er als teken van Lichaam en Bloed. <p>Het begrip ‘<u>mysterie</u>’ in de kerk: de vereniging tussen het menselijke en goddelijke.</p> <p>Hieraan verbonden: <u>lezingen</u> van het Nieuwe Testament zoals wonderen die de begrippen ‘mysterie’ en ‘symbool’ verlichten.</p> <p><i>Tips: prenten, filmpjes.</i></p>	<p>De leerling kent de namen van de liturgische voorwerpen.</p> <p>De leerling kan zeggen waartoe die dienen en wanneer die gebruikt worden in de Heilige Diensten.</p> <p>De leerling maakt kennis met de symbolieke betekenis van de Proskomidie en de Eucharistie.</p> <p>De leerling voelt aan dat de liturgie het hoogtepunt van ons ritueel is.</p>	<p>Ook in de maatschappij worden de mensen verenigd aan de hand van symbolen: bv een duif, een vlag, ...</p> <p>Ook maatschappelijke teksten zijn dragers van symboliek zoals de mens en kinderrechten.</p> <p><i>ILC 2: de leerling ontdekt en verwoordt de eigenheid van de levensbeschouwing waarin hij/zij les volgt.</i></p>

Van Allerheiligen tot Kerstvakantie (6 à 7 weken: 12 à 14 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<ul style="list-style-type: none"> - De mystieke vereniging van al de leden van de Kerk in de Proskomidie; - In de Eucharistie is er de mystieke aanwezigheid van Christus in de gaven. <p><i>Tips: bundel: "het kerkgebouw" (p. 18 tot einde) op synology; een prosfoor bakken; wijzen op de betekenis van het woord 'symbool'.</i></p> <p><i>Een kerkbezoek waarbij de priester het concreet maakt of een film, PP, ...</i></p>	<p>De leerling begrijpt wat een symbool is. De leerling ontdekt wat een mysterie is. De leerling voelt aan dat er een verschil is tussen beide.</p>	<p><i>ILC 5: de leerling gaat respectvol en open om met de eigenheid van de eigen levensbeschouwing.</i></p>

3. Van Kerstvakantie tot Carnaval (5 à 8 weken: 10 à 16 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><u>Thema: De Kerk: de liturgische gemeenschap</u></p> <p>1. De auteurs van de Goddelijke liturgieën: Heilig Johannes Chrysostomus, Heilig Basilius de Grote en heilig Gregorius de Grote.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het zijn bisschoppen, - Het zijn heiligen van de kerk, - Gebruik in het liturgisch jaar. <p>Eenvoudig wanneer de teksten tot stand zijn gekomen: beperken tot het historisch bewustmaken.</p> <p>De verschillen tussen de goddelijke liturgieën kort en eenvoudig aanduiden.</p> <p>2. De liturgische gezangen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het volk/het koor zingt liturgische teksten en is daarom de tegenhanger van de clerus rond het altaar: ze vullen elkaar aan of dialogeren. 	<p>De leerling maakt kennis met de verschillende liturgieën, de tijden van de kerk waar ze gebruikt worden.</p> <p>De leerling beseft dat deze teksten in de loop van de tijd gevormd zijn.</p> <p>De leerling neemt kennis met de gezongen teksten.</p> <p>De leerling ziet in dat de hymnen even belangrijk zijn als de gebeden vanuit het heiligdom.</p>	<p>De leerling leert over het verschil met de andere christelijke denominaties.</p> <p><i>ILC 13: de leerling respecteert het bestaan van levensbeschouwingen.</i></p> <p>De leerling ziet de liturgie in als dienst van het volk waaraan alle gelovigen actief deelnemen en waarbij niet gelovigen welkom zijn.</p> <p>De leerling heeft aandacht voor de innerlijke pluraliteit van de orthodoxe zang.</p>

Van Kerstvakantie tot Carnaval (5 à 8 weken: 10 à 16 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>- Vrouwen en kinderen nemen deel aan het koor. Aandacht voor de vrouwen koren in de primitieve kerk.</p> <p><i>Tips: Werk hierbij concreet: actief een hymne aanleren in het Nederlands en andere talen; leren luisteren, leren teksten herkennen en leren meezingen; puzzel maken met tijdsbalk/met de plaatsen waarvan de teksten gekomen zijn.</i></p> <p><i>Afbeeldingen van de auteurs, van de boeken, Knutselen: tekst, kalender, icoon van de auteur met tekstplaatjes ...</i></p> <p><i>“Byzantijns zingen is kinderspel” op YouTube.</i></p> <p><i>“Mijn ziel love de Heer” CD van Gent, site van Kris Biesbroek.</i></p> <p><i>Uittreksels van « Silence des Anges » CD</i></p> <p><i>Invuloefening, ...</i></p> <p>Bij de twee thema’s: zich beperken tot de essentie van elke zondag. 1 zondag per week of een selectie.</p>	<p>De leerling zingt de hymnes en voelt het belang om hiermee God te danken en te eren.</p>	<p><i>ILC 6: de leerling gaat respectvol en open om met de diversiteit binnen de eigen levensbeschouwing.</i></p>

4. Van Carnaval tot Paasvakantie (4 à 5 weken: 8 à 10 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><u>Thema: De diensten in de vastentijd</u></p> <p>De 40 dagentijd is een vreugdevolle, zuiverende tijd waarin we ons voorbereiden op het paasfeest door te bidden, soberder te leven, aandacht te hebben voor de medemens en stappen van bekering te zetten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zondag van de Orthodoxie: het belang van het icoon als “venster op het onzichtbare” waarmee wordt verwezen naar de lessen over iconostase als een venster/poort naar het heiligdom en de kerk als poort naar de hemel. 	<p>De leerling krijgt inzicht over de spirituele dimensie van de vastentijd als voorbereiding op het Paasfeest.</p> <p>De leerling ontdekt het gebruik van de iconen en hun centrale rol in de orthodoxe cultus.</p> <p>De leerling leert het verschil tussen verering en aanbidding.</p>	<p>Dit kan in samenwerking met de andere christelijk groepen waarbij ieder zijn eigen accent in het licht brengt.</p> <p><i>ILC 13: de leerling is constructief kritisch over de eigen en andere levensbeschouwingen.</i></p> <p>Aandacht voor de verschillende manieren van om te gaan met beelden in de andere denominaties.</p> <p><i>ILC 17: de leerling gaat respectvol en open om met de eigenheid van andere levensbeschouwingen.</i></p>

Van Carnaval tot Paasvakantie (4 à 5 weken: 8 à 10 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<ul style="list-style-type: none"> - Heilige Gregorios Palamas: roept mensen op om God te beleven want je kan Hem niet vatten met je verstand. - Kruisverering: geeft hoop, kracht om de moeilijke vastenperiode verder door te zetten. Kruis is onze redding. - Heilige Johannes Klimax: schreef "De Ladder der geestelijke deugden". In dit boek lezen we hoe we als gelovige omhoog kunnen, langs de ladder, naar een heilige manier van leven. - Heilige Maria van Egypte: de berouwvolle zondares. Zij verandert haar leven en toont ons dat het nooit te laat is om berouw te hebben. En de liefde van God wordt getoond voor de gelovige die berouw heeft. 	<p>De leerling ontdekt de stilte als gebedsvoorwaarde. De leerling ontdekt de beeldspraak van Gregorios Palamas: God als licht.</p> <p>De leerling leert wat er met het kruis gebeurt tijdens deze dienst. De leerling leert het kruisteken maken. De leerling leert opkijken naar het teken van het kruis als een symbool van kracht en hoop.</p> <p>De leerling leert dat de weg naar God moeite vraagt.</p> <p>De leerling ziet het belang van berouw als ommekeer in.</p>	<p>De leerling wordt ervan bewust dat de stilte alsook 'stilstaan bij' centrale kenmerken zijn bij al de levensbeschouwingen.</p> <p>De leerling ervaart dat elkaar vergeven de relaties herstelt en verbetert. God zoeken is tegelijk de relatie met de medemens verbeteren: de barmhartigheid is ook een maatschappelijk instrument.</p> <p><i>ILC 23: de leerling oefent ILD en ILS als noodzakelijke vaardigheid voor het leven in de realiteit van een multilevensbeschouwelijke samenleving.</i></p>

Van Carnaval tot Paasvakantie (4 à 5 weken: 8 à 10 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<ul style="list-style-type: none"> - Lazaruszaterdag: door Lazarus op te wekken, nog vóór Zijn lijden en dood, bevestigt Christus dat de hele mensheid zal verrijzen. - Palmzondag: Begin van de Grote en Heilige Week. <p><i>Tips: kalender maken in de kleuren van de regenboog (één kleur/zondag met vermelding van de kern per zondag) verwijzend naar de ark/Kerk en verbond. Zeven stappenspel; pop van Lazarus (Griekse traditie)</i></p>	<p>De leerling leert zich verwonderen over de letterlijke tekst. De leerling ontdekt dat Jezus vriendschap gesloten heeft.</p> <p>De leerling ziet het contrast tussen de morgen (blij begonnen met de triomfantelijke ontvangst) en de avond (de tempelreiniging: de kerk rouwt want Jezus gaat Zijn lijden tegemoet) in.</p>	<p><i>ILC 2: de leerling ontdekt en verwoordt de eigenheid van de levensbeschouwing waarin hij/zij les volgt.</i></p>

Van Carnaval tot Paasvakantie (4 à 5 weken: 8 à 10 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><u>Thema: De diensten in de Goede Week en Pasen</u></p> <p>Begin van de Grote en Heilige Week.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grote en Heilige Maandag: de verdorde vijgenboom; - Grote en Heilige Dinsdag: de 10 wijze en de 10 dwaze maagden; heilige Jozef; - Grote en Heilige Woensdag: de Boetvaardige zondares en het Heilige Myron; - Grote en Heilige Donderdag: Laatste avondmaal; - Grote en Heilige Vrijdag: Jezus ten grave gelegd; eventueel de klaagliederen. - Grote en Heilige Zaterdag en Pasen <p><i>Tips: de leerling zelf zijn invulling laten uiten; knutselen; de troparia en de paasgroet in verschillende talen inoefenen.</i></p>	<p>De leerling ontdekt de Bijbelteksten.</p> <p>De leerling ontdekt zijn geestelijke kant die kan verdorren of groeien.</p> <p>De leerling ontwikkelt geestelijke waakzaamheid.</p> <p>De leerling herhaalt het verhaal van Jozef en zijn broers.</p> <p>De leerling ontdekt de dienst van de ziekenzalving (myronzalving).</p> <p>De leerling ontdekt de dienst van de voetwassing.</p> <p>De leerling ontdekt de dienst van de Epitafios.</p> <p>De leerling ontwikkelt het bewustzijn van de droefheid om de Gestorvene maar ook blijheid want er is de hoop en de zekerheid van de verrijzenis.</p> <p>De leerling ontdekt de dienst van de Paasnacht en de symbolen uit de paaswake (paaskaars, vuur, witte kleuren).</p>	<p><i>ILC 1: de leerling ontdekt en verwoordt de levensbeschouwelijke kenmerken van de eigen ontwikkelende identiteit.</i></p> <p>De leerling leert de waarde uit deze diensten te bekijken als vaardigheden om zich te situeren in een groter geheel.</p>

5. Van Paasvakantie tot einde schooljaar (10 à 13 weken: 20 à 26 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p>Thema: de kerk vervolg (3 à 4 weken; 6 à 8 lessen)</p> <ul style="list-style-type: none"> - De plaats van de vrouw in het O.T. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Eva aan de zijde van Adam ➤ Hannah, de moeder van Samuel ➤ Ruth en Ester - De plaats van de vrouw in het N.T. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Anna, de moeder van Maria ➤ Maria Moeder Gods ➤ De Myrrondraagsters, gelijk aan de apostelen - De plaats van de vrouw in de kerkgemeenschap <ul style="list-style-type: none"> ➤ Heilige Lydia, de purperdraagster ➤ Priscilla van Korinthe ➤ Hygoumena Maria van Asten ➤ De primitieve kerken <p><i>Tip: tijdsbalk met de vrouwen van het OT naar het NT</i></p>	<p>De leerling ontdekt waarom dat deze vrouwen bijzonder zijn in de Bijbelse geschiedenis en dat er een evolutie in is: vrouw en man ondersteunen elkaar in liefde en spelen een evenwaardige rol in de openbaring van God.</p> <p>De leerling ontdekt waarom deze vrouwen bijzonder zijn in de kerkelijke geschiedenis.</p>	<p>De leerling reflecteert over de gelijke rechten tussen man en vrouw. Het verschil tussen man en vrouw is geen reden tot ongerechtigheid ertussen, ook niet in het leven van de Kerk of in andere levensbeschouwelijke aspecten, evenmin wanneer deze gerelateerd zijn aan de maatschappij.</p>

Van Paasvakantie tot einde schooljaar (10 à 13 weken: 20 à 26 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><u>Thema: de Bijbel</u> (1 à 2 weken: 2 à 4 lessen)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ontstaan van de Bijbel: een verzameling van boeken die uit verschillende perioden en plaatsen en vormen komt; vooral uit de kerygma. 2. De manuscripten; 3. De boeken van het O.T; 4. De boeken van het N.T. <p><i>Tips: vertrekken van een schema, PowerPoint over de manuscripten van de Dode Zee en andere oude evangeliën; De boeken olijsten; Zie op synology de lessen van Ann Denys; Film over hoe een manuscript, een miniatuur wordt gemaakt; Werkboek: "Ontstaan van de Bijbel" uitg.</i></p>	<p>De leerling verdiept zijn kennis over de Bijbel.</p> <p>De leerling ziet verder in dat de Bijbel de openbaring van God bevat en verwoordt.</p> <p>De leerlingen kent de rol van de apostelen bij het tot stand komen van de geschreven verhalen.</p>	<p>De leerling heeft oog en respect voor oude teksten uit verschillende tradities.</p> <p>De leerling ziet het belang van de eigen traditie in bij de ontwikkeling van zijn eigen identiteit.</p>

Van Paasvakantie tot einde schooljaar (10 à 13 weken: 20 à 26 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><u>Thema: de symbolen</u> (3 weken; 6 lessen)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We hebben symbolen om over God (Vader-Zoon-H. Geest) te spreken + symbolische afbeeldingen bv uit de catacomben zoals vis, anker, monogram, symboliek van het klavertje 3: heilige Patrick, ...; 2. De getallensymboliek begrijpen bv. 7, 12, 40; 3. Symboliek van het Kruis; 4. Het credo. <p><i>Tips: knutselwerk rond de catacomben; de kerkelijke ruimte in het geheim versieren met symbolen. Het credo stuk per stuk aanleren.</i></p>	<p>We herhalen het begrip 'symbool'. De leerling verwerft kennis over de vroegchristelijke symbolen.</p> <p>De leerling ontdekt de symbolische taal over de Drie-Eenheid en haar grenzen.</p> <p>De leerling maakt kennis met het Credo.</p>	<p><i>ILC 1: de leerling ontdekt en verwoordt de levensbeschouwelijke kenmerken van de eigen ontwikkelende identiteit.</i></p> <p><i>ILC 4: de leerling ontdekt en verwoordt open en bedachtzaam gedachten, gevoelens, ervaringen en normen en waarden vanuit de eigen levensbeschouwing.</i></p>

Van Paasvakantie tot einde schooljaar (10 à 13 weken: 20 à 26 lessen)

Lesonderwerpen	Doelstellingen	Geïntegreerde doelen
<p><u>Facultatief</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De niet behandelde profeten uit jaar 4 - Lessen over de grote voorbeelden: De Martelaren (en de nieuwe Martelaren); De Heilige Artsen; De Heiligen die zorgdroegen voor anderen (Anastasia door concrete zorg; Johannes van Kronstadt door sociale actie; De Heilige Silouan door zijn gebeden; evt. ook Moeder Maria van Parijs; vader Cyrille Argenti - Westerse Heiligen van de eigen omgeving zoals pater Damiaan. 	<p>Zie jaar 4</p> <p>Heiligen leren kennen als christenen van vroeger, die vandaag nog als voorbeeld kunnen gesteld worden.</p> <p>De leerling leert mensen waarderen die zich vanuit hun geloof in Gods liefde, inzetten om nabij te zijn bij mensen die lijden.</p> <p>(Ev. Ook Bijbelverhalen lezen waarin hetzelfde beeld naar voren komt bv. bij pater Damiaan: verhaal van de 10 melaatsen)</p>	<p>Zie jaar 4</p>